

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 27

Fylke: Møre og Romsdal

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Sunndal

Emne: Fisk i Rosthaldet

Bygdelag: Roms solum

Oppskr. av: Olaf Sagze

Gard: Sagze

(adresse): Sunndal

G.nr. 28 Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Sagze dele

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

A Saltvassfish

Sunddal kan nok held kallas en innlandsbygd. Sunddal og Rindal var for 100 år siden ett herred og kaldtes Sundalen (i taler Sundalen).

Rindalingene har en noe anden dialekt en sundalingene og også et noe annet byne. Rindalingene er mere Trøndere.

Sunddal var ned til Sundalsfjorden, og et kort stykke av skuldene på hver side av fjordbunden hørte til Sundal herred. Tidligere hørte flere gårde på nord og sørstranden til Høyvik herred.

1. Det fortelles at i gamle dage kom det ofte fiskere fra yllte Nordnær til Sunddal og Rindalen med fisk og sild og byttet til sig visjer, landmandsprodukter, smør osv. Kanskje også mel) og travare og materialer i sild og fisk. - De sociale forhold, underingsforholdene og levestandarden var vist derligere ved fjorden og kysten end i de gode jordbraksbygder Sunddal og Rindal.

2
2
Det var vist ofte beklag fra sjödistrikten
opp i bygda. - Det fortalles, at den
viden kjente humorist Töllöv Harang,
var på reise til Kristiansund på båt.
Töllöv hang over båtripen og kikket
ned i sjön. "Hvad ser du ofte"
sa bilfalket. "jäm, det får så
manga bezzackjærings opp i bygda.
Dem sie (sige), dem e fra Sam-
dalsfjoren. etlein e Kaimen ikke
sjä ei fra dem."

2.

Jeg tror at fiskerne tidtels lide kjøring
på produktene sine opp over bygda og
bygd. Men kanskje går den oppover
bygda, men hadde sine bøger i båten
på Sundalsøen. Det var folk, som
arvist riste omkring stik, og disse
blev kjente og bekrædet. De kjøpte
bønderne med de sølge varer og
handlet opp fiskeproduktene.

Nom fash "markedsplassen" fra
jeg ikke det var. Det var mest fiskere
fra Småla, som var opp i bygden på
handel.

3 Det var mest sild (spekesild)
og så saltet fisk, mest sei, det
var saltet og ferdigordnet.

4. Sild (spekesild) og saltet fisk,
Liu har vært mest vanlig, i allefall før.
Etter er det nok like meget frosk (matte),
som er i skuddet.

* Det miste av fisken kjøpe men na
fra fiskebiler. Ette ofte fiske, men
også saltet. Fisk, som er fiskebiler

3
3
vid havkanten, ansees bedre end den,
som er fisket inne i fjordene.

5 og 6
Vel ikke.

7.

Nei. Jeg ser det spises like meget,
ja, det så meget, pild fisk og fiskemat
men som f. eks. for 50 år siden.

Grunden herfor er jo, at konkurrerende
fiskviltkøber bringer bra varer så
at sige til den mands dør.

8 Ja, fersk fisk har vært befydelig
mer anset end saltet. Men tidt oppi i
bygda var jo ferskegjør saltvandsfisk
en sjelden vare for vildens tid.

9.

Laks (elvalaks) var for i tiden
meget brukt og så som kvæslagsskott.

Men folk blev gjerne lei av den
salte laksen. Jeg husker en alder
søsken av min far fortalte, at han
i 1850-60 årene sjenke på en gård
der hvor det blev fisket meget laks.

"Vi blev så lei av saltet laks",
sa han, "at vi heller gikk ned i
kjellern og ~~for~~ tok en sur spekesild.

10

Jeg vel ikke.

B

Ferskevassfisk.

11.

Laks. Nu drives ikke meget laksefiske
og mest med snøre. Praktisk fælt
at fisken ^(laksen) blir nu solgt i oppjøper

Nu, laksfisket foregik vesentlig i juni måned kanskje tidt ind i juli, og det var med Rastlenot.

Fra midten eller slutten av juni er det mest bare aure i elven, og den fiskes med stang helst efter eller under tidt sterke regnflaetter.

Konservering av fisk.

Nu, fisken kjøpes saltet.

a Kjøpes ikke

b etten kunde røke tidt laks, stund eller

c Kjøpes ikke

14.

Flaksild kunde være av vintersild (storsild) eller stor flaksild, kunde med storsild.

Den kjøpes flakset.

15

Brukes ikke her, bortset balsvand eller ferskvannsfisk

15

Brukes ikke her.

16

Vesentlig laksesalt; lite røgt.

Korlis ein laget fisker til.

17

ellst kakt.

18

Trallet vann. Men saltet vist omfremt som før, men ikke efter alder er kakt.

19.

Lite brukt her.

Lulefish.

20

Man tåta förfisken sula. Det var mest söka sin, eller förskenmakta (maktafish). Färdig lulefish begrundade mak ä kommu i bonden med fiskbilene för 10 a 15 år siden. Nu brukas vissel mest ä köpa färdig lulefish.

21

Ferskvarndfish blea ikke lule bare selbet.

22

Fisksuppe.

Fisksuppe har vissel ikke used brukl bar. Nu laget det vel fisksuppe sammelide, av fersk fish og gjern til ferskfishball, ely rett, fra jentebarn o. l.

23. Vi.

Sild

24

Mest spekesild av fetsild. Den skulde helst være fanget i tündedagene. Spises med flakblad og kokke poteter til vans, 2 a (3) dage om ukem. Kakt flaksild var også i bruk men för end nu. För man föll på fersk sild så ble den kakt eller stekt.

25.

Sildgryn lagis av (kakes) av vand "wori kommis" små poteffreminger eller potetbiter (av rå, skulde potete) avde byggryn om sådan "bened", små lute av rensket spekesild, helst av mysaltet fetsild. Har man f.eks. rest av kjølsuppe fra med ^{gule} erte og gryn i, så er det utmerket ä ha i sildgryna

Fiskenemat.

26 Fiskpudding har ikke været brugt her
for fiskbitene kom med færdig-
legel pudding. Det bruges bare kjøpt,
færdiglagt.

27

* Jo, det bruges nu nok så meget
Kjøpte hermetiske fiskebolle og fiskekaker.

Ferske fiskebolle

28 Har ikke været brugt her. Det er ikke
så at folk man faldt på rigtig fine ferske
forst (Skrei) fiskebolle, og det var god levere
så nok man leverer og spiser en til fiskebolle.

29

Kjendis ikke her.

30

Det har vi aldrig været brugt her.

31 Ukjent. Muddagel til skosmuring.

32 Forstheron boler og spises til fiskebolle;
ellers ukjent her.

33-34 og 35.

Ukjent her.

36

* Ukjent. Til klarskinn brukes rått
(fiskeskindel) helst kal so fiskebolle.

Tilleg

37-38 Skaldyr
Ukjent her.

x x x

Fiskball

Se under svarem pa side 26

Ferskfiskball

Er vel nærmest en nyere sort af lilledes saltfiskball.

Fiskball bruges antagelig bare af indbyggerne i de Stæde, som ligger inde ved fjorden, ellers er det hermetikk.

Forskjellige skaller og krus har dog læst opp mange krænner ogsaa oppe i bygda så de kan luge flere slags fiskemat.

x x x

Rindalingerne har for en Særsdalingerne nok mest været betragtet som en skalle. Helt med urette, og Synet har heldigvis forandret sig helt; men en og anden gammel historie ritter igjen. f. eks.:

En Rindaling sa, at han vel lill ferskjel på fersksorten. De va herre ~~sa~~ silda han kjent.

Haim kjent ho på de, at ho he ett hak ponne haktun. (et hakk under bagen...)

Nakk med dette.

5321

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Olag Logge
Sarvadal